

В І Д Г У К

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Суліма Владислава Володимировича

«Адміністративно-правовий статус господарських судів України» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право; фінансове право; інформаційне право

Потреба розвитку засад судової реформи вимагає поновому поглянути на адміністративно-правову природу господарського суду в системі вітчизняного судоустрою. Слід підкреслити, що нині серед теоретичних напрацювань вчених -адміністративістів бракує ґрунтового комплексного дослідження адміністративно-правового статусу господарських судів, оскільки дослідження цього питання має важливе значення як з теоретичної, так і практичної точки зору, особливо в умовах здійснення судової та адміністративної реформ в країні, особливо після прийняття Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», який вніс суттєві зміни в діяльність господарських судів, що потребує наукових поглядів на статус господарських судів, тому актуальність та своєчасність дисертаційної роботи не викликає сумнівів.

В роботі зазначається, що у сучасній системі судоустрою України, господарські суди, як органи державної влади займають особливе місце, основним завданням яких є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до їх юрисдикції, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб та держави, а також підвідомчістю справ про адміністративні правопорушення.

Відповідно у дисертаційному дослідженні здобувач досліджує адміністративно-правовий статус господарських судів через призму їх становлення та розвитку, підкреслюючи, що в сучасних умовах господарські суди при здійсненні ними правосуддя задіяні в значній кількості публічно-правових питань, підкреслюючи, що господарський суд наділений колом повноважень закріплених нормами адміністративного права, які реалізуються як під час господарського процесу, так і поза ним.

З метою розкриття сутності адміністративно-правового статусу господарських судів, здобувачем розглянуто: поняття і зміст адміністративно-правового статусу господарських судів України; охарактеризовано і розглянуто види адміністративних правовідносин; принципи господарського судочинства, а у розділі другому роботи ним досліджено й розкрито сучасну парадигму адміністративно-правового статусу господарських судів України.

Акцентуючи увагу на адміністративно-правовому статусі господарських судів України, автор слушно підкреслює, що дослідження питання адміністративно-правового статусу господарських судів в Україні, має важливе значення як з теоретичної, так і практичної точки зору, особливо в умовах здійснення судової та адміністративної реформ в країні, а тому актуальність обраної теми здобувачем та його керівником не викликає сумнівів.

Представлений здобувачем напрям наукового дослідження сприяє поглибленню теорії адміністративного права і процесу, розробці нових і вдосконаленню існуючих нормативно-правових актів, що регулюють порядок утворення, реорганізації і ліквідації господарських судів, діяльності суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів. Варто підкреслити й те, що діяльність господарських судів безпосередньо пов'язана з розглядом справ про адміністративні правопорушення та накладенні адміністративних стягнень, а також погодитися з думкою здобувача, який на сторінці 1 автореферату та сторінці

16 дисертації слушно зазначає, що предметом нашого дослідження є адміністративно-правовий статус господарських судів, діяльність яких в умовах здійснення судової реформи та оновленого процесуального законодавства набула нових адміністративно-правових рис.

Виходячи із формування мети і завдань дослідження (с. 17-18), здобувач опрацював значний обсяг нормативно-правових актів, наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців, що підтверджується списком використаних джерел, що налічує 218 найменувань, використання статистичних даних і судової практики, що дало здобувачеві сформулювати конкретні висновки і пропозиції (с. 104-108, 180-183, 184-192) і придало роботі обґрунтованість та їх достовірність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» від 20 травня 2015 року № 276/2015, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII, основних положень Господарського процесуального кодексу України та плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Досліджуючи у першому розділі роботи, теоретичні та правові засади діяльності господарських судів в Україні, який складається з чотирьох підрозділів (сторінки 23-103), здобувач охарактеризував генезу становлення та розвитку системи господарських судів, розкрив поняття, зміст та принципи адміністративно-правового статусу господарських судів, визначив шляхи адміністративно-правового регулювання діяльності господарських судів та робить відповідні висновки (сторінки 104-108). У другому розділі роботи, який складається з

чотирьох підрозділів (сторінки 109-179), здобувач охарактеризував сучасну парадигму адміністративно-правового статусу господарських судів, шляхом дослідження: судової реформи в Україні та її впливу на адміністративно-правовий статус господарських судів (сторінки 109-129); місця і ролі господарських судів в сучасній системі судоустрою України (сторінки 130-146); структури господарських судів в судовій системі (сторінки 147-164); суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів (сторінки 147-179).

Така структура дозволила здобувачу охопити предмет дослідження та сформулювати конкретні рекомендації визначені метою та завданнями дисертаційного дослідження.

Нормативною основою дослідження стали Конституція України, закони України та міжнародні правові акти, Нормативні акти Президента України та Кабінету Міністрів України, деякі акти зарубіжних країн, відомчі нормативні акти, що регулюють відносини діяльності господарських судів та суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів.

Наукова новизна дисертації характеризується обґрунтуванням здобувачем низки наукових висновків щодо становлення та розвитку системи господарських судів в Україні (сторінки 10-11 автореферату та 104-105 дисертації), розкриття поняття і змісту адміністративно-правового статусу господарських судів, а також обґрунтування та визначення нових наукових підходів, узагальнення наукових понять і дефініцій (сторінки 11-12, 85, 105 та 184), удосконалення принципів господарського судочинства (сторінки 12, 106 та 185), адміністративно-правове регулювання діяльності господарських судів (сторінки 12-13, 108, 186), діяльності господарських судів в сучасних умовах (сторінки 13-14 та 180-183, 192).

Здобувачем доведено, що судова реформа в Україні мала суттєвий вплив на адміністративно-правовий статус господарських судів, який характеризується збільшенням обсягу управлінських повноважень при

провадженні господарських справ, що проявляється у: обмеженні наданні інформації щодо судової справи; неприпустимості зловживання процесуальними правами; застосуванні заходів процесуального примусу, якими є: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасовому вилучення доказів для дослідження судом; накладення штрафу; забороні вчиняти певні дії під час врегулювання спору за участю судді; вимозі виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися у судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну неповагу до суду або правил встановлених у суді; накладенні штрафів на суб'єктів адміністративних правопорушень; тимчасовому обмеженні фізичної особи-боржника у праві виїзду за межі України тощо.

Заслуговує на увагу і постановка здобувачем проблеми щодо врегулювання діяльності суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів (сторінки 168-171). Ці та низка інших положень дисертаційного дослідження здійсненого В. В. Сулімом підкреслюють її науковий і творчий характер.

Наукове та практичне значення одержаних результатів. **Практичне значення одержаних результатів** дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані: у науково-дослідній роботі – положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого удосконалення адміністративно-правового статусу господарських судів; – у правотворчій діяльності, здобувачем сформульовано ряд пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства, зокрема, до Закону України «Про Вищу раду правосуддя» та інших нормативно-правових актів; – у правозастосовній діяльності – щодо удосконалення особливостей адміністративно-правового статусу господарських судів, принципів здійснення господарського судочинства, а також практичної діяльності суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів, а також у навчальному

процесі – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право» та «Господарський процес».

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення дисертації висвітлено у 10 наукових працях, шість з яких опубліковано у фахових виданнях МОН України, одна – в науковому виданні іншої держави та у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Основні положення, висновки і рекомендації, що містяться у дисертації, повністю відображені в авторефераті.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Проте, оцінюючи позитивно рецензовану роботу, слід звернути увагу на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів та зауважень, які впливають із теми дисертаційного дослідження.

1. Трансформаційні перетворення, що відбуваються в суспільстві, передбачають трансформаційні перетворення і судовій гілці владі. Однак, досліджуючи на сторінках 24-46 роботи становлення та розвиток системи господарських судів, здобувачу варто було з'ясувати, що являє собою на сьогодні судова влада, оскільки в наукових публікаціях, ми стикаємося з тим, що у визначенні цього явища відсутній єдиний підхід, а розгляд цього питання тільки збагатив би дисертаційне дослідження.

2. У підрозділі 1.2 на сторінці 49 здобувач неодноразово підкреслює, про те, що адміністративно-правовий статус господарського суду має свої особливості, однак аналізуючи існуючі наукові підходи щодо правового статусу особи, в тому числі й адміністративно-правового статусу господарського суду, водночас, доцільно в роботі було б розглянути й особливості адміністративно-правового статусу судді господарського суду, такий підхід становив би собою логічну систему взаємопов'язаних, взаємообумовлених та взаємодоповнюючих елементів, що характеризують його з точки зору призначення, предметних і функціональних повноважень та особливостей здійснення правосуддя.

3. Також, крім визначення поняття та функцій господарських судів як суб'єктів адміністративного права доцільно було б розробити класифікацію функцій господарських судів та охарактеризувати види функцій господарських судів.

4. У підрозділі 1.4 автореферату та дисертації здобувач досліджуючи адміністративно-правове регулювання діяльності господарських судів в Україні, цілком слушно на сторінці 89 роботи зазначає, що відносин у сфері організації та діяльності господарських судів здійснюється за кількома напрямками і неможливі без механізму правового регулювання. Водночас адміністративно-правове регулювання господарських судів є надзвичайно складним і ємним комплексним інститутом адміністративного права, пронизаним багатьма вертикальними і горизонтальними зв'язками, що поєднує однорідні суспільні відносини – систему адміністративно-правового регулювання (правотворчість, правозастосування, правоохоронну діяльність), має свою структуру, механізм адміністративно-правового регулювання та напрями адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. Кожен із складових елементів механізму адміністративно-правового регулювання має особливий характер. На мою думку, саме за такого підходу здобувачу вдалося більш ґрунтовно розкрити в роботі адміністративно-правове регулювання діяльності господарських судів, саме через вищевказаний підхід до особливостей адміністративно-правового регулювання господарських судів.

Проте, зроблені зауваження, насамперед, характеризують складність проблеми, що досліджується, в своїй більшості вони мають дискусійний характер, а наведені критичні зауваження та рекомендації в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правовий статус господарських судів України» є самостійною завершеною науково-

дослідною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що представляють собою низку нових для адміністративно-правової доктрини положень та рекомендацій щодо діяльності господарських судів.

Автореферат дисертації відображає зміст основних положень дисертації. Дисертація за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням відповідає Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а а також вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – **Сулім Владислав Володимирович** заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
і процесу та митної безпеки
Університету ДФС України**

«01» жовтня 2018 року